VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 8 maart 2016

Onderwerp: Beleidsagenda Energietransitie

Kenmerk: 771696

Bijlage: Beleidsagenda Energietransitie

1. Inleiding

Provinciale Staten worden gevraagd de *Beleidsagenda Energietransitie 2016-2020* vast te stellen. Deze bouwt voort op het *Koersdocument duurzame energie 2012-2015*, en is aangevuld met een aantal ambities die expliciet in het Coalitieakkoord *Ruimte voor groei* genoemd zijn. Ook van de inzet van het Servicepunt duurzame energie de afgelopen periode leerden we, en de adviezen van de Energy Board zijn ter harte genomen.

2. Inhoud en proces

Betrokkenheid Provinciale Staten bij opstellen van kaders

Gedeputeerde Staten hebben op 6 oktober 2015 de Startnotitie Energietransitie vastgesteld. Deze is kort besproken in de Commissie Economie, Energie en Bestuur (EEB) van 26 oktober 2015 (kenmerk 689623/689628). Daar is besloten tot het instellen van een klankbordgroep die op 7 januari 2016 met de (waarnemend) portefeuillehouder in gesprek ging over de Startnotitie. CE Delft verzorgde tijdens deze sessie een presentatie over de energievoorziening op wijkniveau, het belang van energiebesparing en de grote rol van warmte in de energiebehoefte.

Een aantal vragen, denkrichtingen en aandachtspunten is toen meegegeven, die verwerkt zijn in een concept-Beleidsagenda Energietransitie. In aanwezigheid van een aantal belangrijke spelers in de duurzame energiesector is de concept-Beleidsagenda besproken tijdens een tweede klankbordsessie op 18 februari 2016. Op basis van deze bespreking is de Beleidsagenda afgerond en ter besluitvorming in GS voorgelegd. Op 15 maart 2016 is deze in concept vastgesteld door GS.

Beleidsagenda integraal opgezet na brede consultatie

Er is met een groot aantal belanghebbenden gesproken om input, suggesties en met name kennis op te halen voor het opstellen van deze nieuwe beleidsagenda. Op verschillende momenten zijn concepten hiervan terug gelegd en besproken. Nadrukkelijker dan in de vorige periode werd ook de samenwerking intern gezocht tussen sectoren/portefeuilles die op één of andere manier bezig zijn met verduurzaming en energie:

- Verduurzaming van de gebouwde omgeving;
- Energie uit water, met name rond de Afsluitdijk;
- Duurzame (energie) innovaties in het MKB;

- De ruimtelijke impact van de energietransitie;
- Energiebesparingsmaatregelen in de (grote) industrie;
- Verduurzaming van de (energievoorziening in de) glastuinbouw.

Extern is gesproken met mede-overheden, kennisinstellingen en ondernemers. We deden dat zowel ambtelijk als bestuurlijk, in thematische sessies (over warmte, biomassa en groen gas, energie uit water, etc.) en tijdens werkbezoeken en bestuurlijke gesprekken.

Aan de slag met besparing, productie en warmte
Dit proces heeft geleid tot een integrale beleidsagenda die als volgt opgebouwd is:

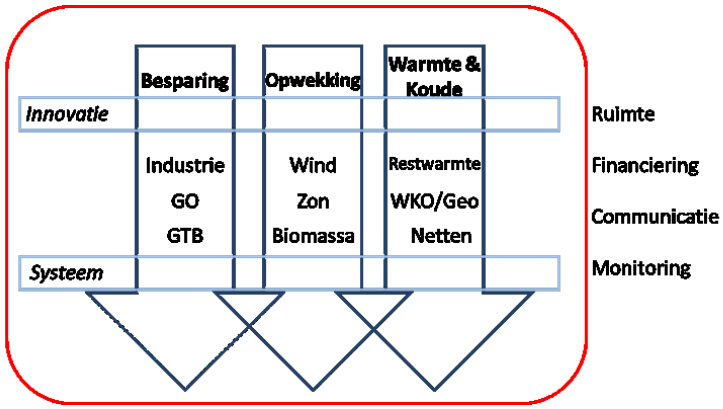

GO = Gebouwde Omgeving, GTB = Glastuinbouw, WKO = Warmte-Koude-opslag, Geo = Geothermie

Wat dit figuur laat zien, is dat de belangrijkste drie beleidslijnen zijn:
1. Energie besparen, want alle energie die niet gebruikt wordt, hoeft ook niet opgewekt te worden;
2. Lokaal en duurzaam opwekken, want de resterende energievraag zal uiterlijk in 2050 volledig duurzaam opgewekt moeten worden;
3. Warmte en Koude, omdat dit veruit de grootste energievraag is in de gebouwde omgeving. De warmtevoorziening verduurzamen, betekent dus meters maken in de totale opgave.

Doorsnijdende thema's zijn Innovatie en het Energiesysteem. *Innovatie* is op elk thema van toepassing, en dit willen we stimuleren. Voor de financiering hiervan zijn middelen gereserveerd, en op dit moment wordt uitgewerkt wat de beste manier is om die in te zetten. Het *systeem* valt uiteen in een fysieke component (het net, dat voorheen traditioneel centraal georganiseerd en uitgerold werd) en een 'virtuele' component (de werking van de markt als systeem). Voor beide componenten is de vraag wat voor rol de provincie kan spelen. Ook in de klankbordsessie van 7 januari jl. kwam die vraag expliciet aan de orde.

Integrale thema's
Deze lijnen leiden tot een aantal integrale thema's, waarop we als provincie een rol kunnen spelen:
- verduurzaming van de gebouwde omgeving,
- energiebesparing in de industrie,
- verduurzaming van de glastuinbouw,

- lokale productie van duurzame energie met zon, wind en biomassa,
- benutting van restwarmte, transport daarvan via warmtenetten, en het voeden van die netten met duurzame bronnen zoals aardwarmte (geothermie).

Looptijd agenda tot en met 2020
Voorgesteld wordt de looptijd een jaar langer vast te stellen dan de lopende collegeperiode. Dat geeft het volgende college wat ruimer de tijd om nieuw beleid uit te werken, zonder dat de dan geldende kaders aflopen. We zien dat het Koersdocument duurzame energie 2012-2015 feitelijk eind 2015 afliep. Een nieuw college in 2019 kan altijd anders besluiten.

Energietransitie deel van breder programma
Energietransitie is een thema dat onder een breder duurzaamheidsprogramma geplaatst kan worden. Een programma dat op dit moment verder uitgewerkt wordt. Het voornemen is te focussen op de transities rond energie en grondstoffen, maar dan op alle terreinen waarmee de provincie van doen heeft, dus ook mobiliteit en infrastructuur en ook de eigen provinciale organisatie.

Energy Board wordt EnergieLab
De afgelopen bestuursperiode hebben wij de Energy Board opgericht met als belangrijkste doelen het bevorderen van de economische ontwikkeling en structuurversterking in de duurzame energiesector en het tegengaan van versnippering. Daaraan heeft de Energy Board zeker bijgedragen. Bij het oprichten van de Energy Board is afgesproken om het functioneren van de Energy Board te evalueren. Dat is medio 2015 gebeurd.

De conclusie hiervan is dat we om de initiatieven uit de samenleving ruimte te geven, te versnellen en op te schalen, zouden moeten werken met een instrument dat flexibeler inzetbaar is. We gaan daarom vanaf 2016 werken met wat we een EnergieLab genoemd hebben. Een EnergieLab zien we als kortstondig in te zetten instrument dat per thema of dilemma dat centraal staat, wisselt van samenstelling. Als fluïde en open netwerk kan het inzetten van een Lab het verschil maken op een bepaald thema. Het moet gerichte impulsen geven, op het juiste moment op de juiste plek met de juiste mensen. Voorgesteld wordt dan ook de Energy Board te ontbinden.

3. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Met deze Beleidsagenda willen we door een verdere verduurzaming van de energievoorziening in Noord-Holland in de periode 2016-2020 een zo groot mogelijke bijdrage leveren aan het Nationaal Energieakkoord. Uiteindelijk werken we toe naar een volledig duurzame energievoorziening in 2050.

Of onze inzet daadwerkelijk het gewenste effect heeft, meten we met een vorm van monitoring die past bij de acties die we ondernemen. Veranderprocessen hebben baat bij een vorm van monitoring die reflectie op het proces zelf bevordert. Een dergelijke manier van monitoring, ‘Reflexieve Monitoring in Actie’ (RMA), kijkt onder meer naar verschuivingen in de relevante actoren, verschuivingen in belangen van relevante actoren, verschuivingen in ambities en doelen van actoren en oorzaken van hardnekkige problemen. De focus van RMA is dus niet gericht op vooraf benoemde (kwantitatieve) lange termijn doelen, maar op de voortgang in een veranderings- of innovatieproces en is gericht op gezamenlijk leren. Dat past goed bij de aard

van de energietransitie. Daarnaast maken we gebruik van de beschikbare instrumenten om ook kwantitatief te kunnen meten wat de stand van zaken rond duurzame energieproductie en energiebesparing in Noord-Holland is.

4. Financiering en communicatie

Uitvoeringsparagraaf

De Uitvoeringsparagraaf geeft handen en voeten aan de beleidslijnen. Wij leggen u deze Uitvoeringsparagraaf jaarlijks ter kennisname voor, omdat we hiermee laten zien wat er elk jaar -te beginnen in 2016- gebeurt. Omdat de uitvoering van de Beleidsagenda een bevoegdheid is van GS, wordt er geen besluit gevraagd. De categorieën komen overeen met de beleidslijnen, doorsnijdende thema's en randvoorwaarden uit de Beleidsagenda Energietransitie.

Voor het uitvoeren van de ambities op het gebied van energietransitie zijn voor de jaren 2016-2019 de volgende middelen beschikbaar. Hoewel de agenda doorloopt tot 2020, zijn de middelen voor deze collegeperiode vastgesteld tot en met 2019:

Begroting

Er zijn structureel financiële middelen ter beschikking gesteld uit de begroting, die we gebruiken als *procesgeld* bij de uitvoering van deze beleidsagenda:

Begroting	**2016**	2017	2018	2019
Investeringsprogramma Klimaat	311.000			
Investeringsprogramma Duurzaamheid	987.000	700.000	700.000	700.000
Breed Onderzoek duurzame energie	200.000	200.000	200.000	100.000
Reserve Werkgelegenheid en Economie	200.000			
Biologische Landbouw	510.000			
Waterbudget (nader te bepalen)	20.000			
Primaire Waterkeringen	45.000			
Beleidsevaluatie en monitoring	25.000			
Uitvoeren Structuurvisie	172.500			
Totaal	**2.470.500**	**900.000**	**900.000**	**800.000**
Eerste begrotingswijziging 2016[1]	**2016**			
Uvr 'Zon op maatschappelijk vastgoed'	150.000			

Reserves

Naast financiële middelen uit de begroting zijn er middelen in reserves beschikbaar. Een van de reserves is reeds bestemd. Voor de vrijvallende of restbedragen wordt een bestemming gezocht die past bij de uitvoering van deze beleidsagenda. Voor de besteding of invulling van een aantal reserves wordt een voordracht voor Provinciale Staten voorbereid.

[1] Bij de eerste begrotingswijziging 2016 (PS 7 maart 2016) is voorgesteld dit restant van het budget 2015 opnieuw beschikbaar te stellen voor 2016.

Reserves/fondsen-Besluitvorming volgt	Beschikbaar	Toelichting
EXIN-H	3.200.000	Eenmalige uitkering dividend van fonds ODEN-H. Besluitvorming door PS wordt voorbereid.
Energiebesparing bestaande woningvoorraad	10.181.000	Uit coalitieakkoord. Wordt nu uitgewerkt.
Duurzaam Innovatiefonds	10.000.000	Uit coalitieakkoord. Wordt nu uitgewerkt, in samenhang met MKB innovatiefonds (8 miljoen euro).
Restant bedrag TWIN-H Duurzame energie initiatieven	960.000	Besluitvorming door PS wordt voorbereid. Beoogd doel: InVesta.
Totaal	**24.341.000**	
Reserves/fondsen – Reeds besloten	**Beschikbaar**	**Toelichting**
PDENH	25.300.000	Resterend van 1e tranche van 30 miljoen (van 85 mln).
TWIN-H Duurzame energie initiatieven	300.000	Beschikbaar voor biomassaprojecten (o.a. uitvoeringsregeling Groen Gas, Biomassateelt op zee).
TWIN-H/EXIN-H Duurzame energie initiatieven	1.086.450	Programma Zon op maatschappelijk vastgoed.
Reserve Werkgelegenheid en Economie	200.000	Regeling Duurzaam Renoveren, loopt tot eind maart 2016.
Rijksmiddelen (reeds overgeheveld naar uitvoeringsorganisatie)	800.000	Asbest eraf zonnepanelen erop (resterend van totale rijksbijdrage van € 1.3 mln in 2012).
Totaal	**27.686.450**	

Vormgeving digitaal en online
Voor u ligt de feitelijke tekst van de beleidsagenda. De publieksversie wordt een digitale brochure á la Op Dreef (er is altijd een pdf beschikbaar). De webversie wordt gelardeerd met toepasselijke foto's, interviews met ondernemers en eventueel actuele zaken of de mogelijkheid om te reageren. De basis voor de webversie is de bijgevoegde tekst.

5. Proces en procedure
Het vaststellen van de voorliggende Beleidsagenda Energietransitie biedt nieuwe kaders voor het energiebeleid voor Noord-Holland in 2016-2020. Jaarlijks wordt op basis hiervan een Uitvoeringsparagraaf opgesteld, die ter kennisname aan Provinciale Staten wordt voorgelegd. Waar van toepassing zal via een afzonderlijke voordracht de bestemming van middelen -met name waar het gaat om de bestemming van reserves- aan PS worden voorgelegd.

De Beleidsagenda biedt houvast voor de integrale samenwerking in het college, en op basis hiervan worden afspraken gemaakt over samenwerking op en financiering van overlappende dossiers. Deze Beleidsagenda is nog geen 'Routekaart' naar 100 procent duurzaam in 2050. Wel zijn we gestart met het uitwerken daarvan. Dat doen we aan de hand van een aantal 'toekomstperspectieven' (wat is de potentie van een bepaalde techniek, en wat kan die bijdragen aan het totaal?).

De volgende stap, het opstellen van de 'Routekaart' (welke keuzes maken we op basis van die potentie en wat is er nodig om de doelen in 2030 en 2050 te bereiken?), kunnen we niet alleen. We zijn immers één van meerdere spelers. We zullen de omgeving, partners en

belanghebbenden, hierbij betrekken en waar mogelijk reageren op het energiebeleid van het Rijk. Dit is ook in ontwikkeling en bovendien zijn er volgend jaar Tweede Kamerverkiezingen. In de uitvoeringsparagraaf komt het uitwerken van deze Routekaart dan ook als actie terug.

Bij het bespreken van deze Routekaart met PS betrekken we de twee moties 'Klimaatakkoord' en 'Ondertekenen klimaatverklaring' (Vreemd aan de orde, M77 en M78 14-12-2015), waarin PS Gedeputeerde Staten onder andere vragen inzichtelijk maken wat de provincie al doet en nog moet doen om als onderdeel van de Staat haar bijdrage te leveren aan het halen van de klimaatdoelstellingen.

Op 26 januari 2016 is door GroenLinks, PvdA en de Partij voor de Dieren daarnaast een initiatiefvoorstel 'Klimaatinitiatief Noord-Holland' ingediend. Het initiatiefvoorstel roept op tot het verankeren van klimaatdoelstellingen (o.a.: energieneutraal in 2050) in het provinciale beleid. Met de genoemde Routekaart willen we de ambitie en de strategie bepalen om daar te komen.

6. Voorstel
Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

J.W. Remkes, voorzitter

mw. mr. G.E.A. van Craaikamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 24

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 8 maart 2016;

gelet op de ambities zoals verwoord in het coalitieakkoord *Ruimte voor groei*;

besluiten:

De Beleidsagenda Energietransitie vast te stellen en als gevolg van het aangenomen amendement A5 te besluiten:

stellen voor in de voordracht Beleidsagenda Energietransitie de volgende tekst:

3.2 Ambitie (bijlage 1,22) 'In 2021 moet voor alle bedrijven voor wie de provincie bevoegd gezag is en die niet bij het landelijke MJA-traject zijn aangesloten, inzichtelijk zijn wat het besparingspotentieel is'

te wijzigen in:
3.2 Ambitie (bijlage 1,22) 'De in 2016 uitgevoerde nulmeting omtrent energiebesparing in de industrie maakt inzichtelijk hoeveel besparingspotentieel nog onbenut is bij alle bedrijven voor wie de provincie bevoegd gezag is. De resultaten van de nulmeting worden gebruikt om de vth-taken (vergunningverlening, toezicht, handhaving) en de makelaarsrol van de provincie zo nodig en mogelijk aan te scherpen'.

Haarlem, 23 mei 2016

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier